

Beslut för naturreservatet Hässningberget i Umeå kommun

(4 bilagor)

Beslut

Länsstyrelsen i Västerbotten beslutar med stöd av 7 kap. 4 § miljöbalken att det område som redovisas på bifogad karta, bilaga 1, ska vara naturreservat.

För att uppnå och tillgodose syftet med naturreservatet Hässningberget beslutar Länsstyrelsen med stöd av 7 kap. 5, 6 och 30 §§ miljöbalken samt 22 § första stycket förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. att nedan angivna föreskrifter ska gälla för naturreservatet.

Enligt 3 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. fastställer Länsstyrelsen bifogad skötselplan för naturreservatets långsiktiga vård, bilaga 3.

Beslutet riktar sig till var och en, fastighetsägare och innehavare av särskild rätt, vars rättigheter att använda mark- och vattenområden berörs inom reservatsområdet. Beslutet riktar sig även till allmänheten.

Länsstyrelsen beslutar med stöd av 7 kap. 7 § första stycket miljöbalken att länsstyrelsens beslut (2006-12-05, dnr 511-11305-2000) om bildande av naturreservatet Hässningberget med tillhörande skötselplan ska upphöra att gälla när beslutet ovan (2022-12-15, dnr 512-2667-2022) om bildande av naturreservatet Hässningberget vunnit laga kraft.

Fakta om naturreservatet

Namn: Hässningberget

Dossiernummer: 2402172

NVR-id: 2005612

Kommun: Umeå

Län: Västerbotten

Lägesbeskrivning: ca 6 km VSV om Umeå

Mittkoordinat: 7086380, 751525 (SWEREF 99 TM)

Naturgeografisk region: 29a, kustslätter och dalar med finsediment kring norra Bottenviken

Gräns: Se bifogad beslutskarta, bilaga 1

Markägare: Enskilda markägare

Fastigheter: Del av fastigheterna Klabböle 2:4, 5:1, 7:2, 7:3, 10:35, 18:3, Röbäck 1:9

Förvaltare: Länsstyrelsen Västerbotten

Totalareal: 94 hektar

Areal skogsmark: 92 hektar

Areal produktiv skog: 81 hektar

Övrigt: 2 hektar

Arealer enligt Nationella Marktäckedata (NMD).

Syftet med naturreservatet

Syftet med Hässningbergets naturreservat är att bevara, vårda och återställa värdefulla naturmiljöer såsom hällmarkstallskog, högproduktiv granskog och lövrika bäckraviner. Områdets helhetsvärden med dess förhållandevis opåverkade karaktär, ekosystem och biologiska mångfald ska bevaras. Syftet är även att återställa områdets yngre, mer påverkade skogar, påverkade vattendrag och dikningspåverkad skog.

Syftet är också att inom ramen för bevarandet av biologisk mångfald och värdefulla naturmiljöer tillgodose behov av områden för friluftslivet. Friluftsliv som grundar sig på allemansrätten ska kunna bedrivas i hela reservatet och besökare ska kunna se och uppleva områdets typiska livsmiljöer och arter. Området ska utöver friluftsliv, även kunna nyttjas för naturstudier, undervisning samt forskning.

Hur syftet ska uppnås

Syftet ska uppnås genom att området i huvudsak utvecklas fritt genom naturliga processer.

För de delar av reservatet som är påverkat av skogsbruk, dikning eller främmande arter samt för att gynna biologisk mångfald och ekologiska funktioner så ska syftet uppnås även genom att:

- utöka livsmiljöer och öka mängden lämpligt substrat för skyddsvärda arter i skog
- öka variationen eller främja lövandelen i områdets ungskogar och medelålders skogar
- ta bort för området främmande arter
- återställa struktur och hydrologi i vattendrag och skog

Åtgärder ska också kunna vidtas för att underlätta för allmänhetens friluftsliv och förebygga slitage och påverkan på mark, växt- och djurliv.

Skälen för beslutet

Hässningberget utgör ett större sammanhängande område med äldre skog av naturskogskaraktär. Här finns prioriterade bevarandevärden i form av hållmarkstallskog, högproduktiv granskog i sluttningarna samt lövrika skogsmiljöer i bäckravinerna. De höga värdena är knutna till den skiktade granskogen med inslag av gamla träd, det rika lövinslaget, död ved och förekomsten av rödlistade arter. Reservatet rymmer en stor variation och mångfald av olika naturtyper. Det är också ett berg med milsvid utsikt och det ligger tätortsnära. Sammantaget gör det Hässningberget till ett reservat med höga biologiska värden samtidigt som det är värdefullt för det rörliga friluftslivet.

I området finns viktiga livsmiljöer för många rödlistade arter som är beroende av naturskogsmiljöer och som därför har mycket små möjligheter att fortleva i ett brukat skogslandskap. Områden med naturskog blir allt mer sällsynta i länet och att skydda dessa kvarvarande fragment av det ursprungliga skogslandskapet är avgörande för att bevara den biologiska mångfalden.

Naturreseptatet är påverkat av äldre och nyare tids skogsbruk och dikningar, vilket har gjort att ekosystemens funktion påverkats negativt och viktiga ekologiska struktur vidmakthålls eller skapas inte. Ett bevarande och en utveckling av områdets värden förutsätter därför att återställningsarbeten kan genomföras för att öka variationen och lövandelen i områdets ungsogor, öka mängden lämpligt substrat för skyddsvärda arter i skogsmark och även återställa struktur och hydrologi i områdets vattenmiljöer och skogar. Även åtgärder för att kunna ta bort främmande arter ska kunna utföras vidtas. Att området ska kunna vara en tillgång för friluftslivet förutsätter också att skyltar och anläggningar kan sättas upp och underhållas för att underlätta för allmänhetens friluftsliv och för att förebygga slitage och påverkan på mark, växt- och djurliv.

De höga natur- och friluftslivsvärden som dokumenterats i området kräver ett omfattande och långsiktigt skydd. Genom reservatsbeslutet undanröjs hot från exploatering och andra åtgärder och förutsättningarna för att bevara och utveckla naturreseptatets naturmiljöer, med därtill hörande strukturer, processer och arter, förbättras. Genom beslutet bevaras också möjligheten att uppleva ett förhållandevis opåverkat naturlandskap.

Skäl för att upphäva gällande beslut

I reservatet finns naturmiljöer som är beroende av skötselåtgärder för att naturvärdena ska kunna bevaras och utvecklas, vilket det gällande beslutet från 2006-12-05 inte möjliggör.

Genom att ersätta det gällande beslutet med föreliggande beslut där större möjligheter till naturvårdande skötsel i reservatets lövrika skogar och vattendrag, förebygga negativa effekter av friluftslivet så som slitage och markskador, samt borttagande av främmande arter får området ett mer ändamålsenligt skydd.

Reservatsföreskrifter

För att uppnå syftet med reservatet gäller följande föreskrifter.

A. Föreskrifter enligt 7 kap. 5 § andra stycket miljöbalken om inskränkningar i rätten att använda mark- och vattenområden.

Det är förbjudet att:

1. uppföra byggnad eller annan anläggning, som till exempel mast eller vindkraftverk,
2. bygga om eller ändra befintlig byggnads eller anläggnings konstruktion, funktion eller användningssätt,
3. anlägga väg, mark- eller luftledning,
4. bedriva täkt eller annan verksamhet som förändrar marktopografi, yt eller dräneringsförhållanden som att gräva, plöja, spränga, borra, schakta, dika, dikesrensa, dämna, dränera, utfylla, tippa, dumpa eller anordna upplag,
5. bryta kvistar, fälla eller på annat sätt skada levande eller döda träd och buskar, upparbeta vindfällan, ta frö eller vidta någon skogsvårdsåtgärd,
6. plantera in för trakten främmande djur- eller växtart,
7. framföra motordrivna fordon i terräng, med undantag för uttransport av fälld älg, björn, hjort eller vildsvin. Fordon och färdväg ska väljas med omsorg för att minimera mark- och vegetationsskador,
8. släppa ut eller sprida gifter, kemiska eller biologiska bekämpningsmedel, kalk eller växnäringsmedel.

B. Föreskrifter enligt 7 kap. 6 § miljöbalken om vad fastighetsägare och innehavare av särskild rätt till fastighet förpliktigas att tåla.

Markägare och innehavare av särskild rätt till marken förpliktigas att tåla att följande anordningar uppförs och åtgärder vidtas för att tillgodose syftet med reservatet, där inget annat anges avses hela naturreservatet:

1. utmärkning och underhåll av reservatets gränser enligt Naturvårdsverkets riktlinjer,
2. uppsättning och underhåll av informationstavlor,
3. anläggande och underhåll av parkeringsplats och eldstäder inom det område som framgår av bilaga 2, samt anläggande och underhåll av vindskydd, stigar, leder, spänger och broar,
4. röja eller fälla buskar och träd, ringbarka eller på annat sätt skada träd, tillföra död ved, stängsling samt genomföra markstörning inom det område som framgår av bilaga 2,
5. åtgärder för att återställa naturlig hydrologi i dikespåverkad skog genom borttagning av buskar och träd och igenläggning av diken,
6. fysisk och hydrologisk återställning i vattendrag genom återställning av rätade bäcksträckor, borttagande av vandringshinder eller andra liknande åtgärder,
7. borttagande av för området främmande arter,
8. undersökning och dokumentation av områdets djur- och växtarter, mark- och vattenförhållanden.

C. Föreskrifter enligt 7 kap. 30 § miljöbalken om rätten att färdas och vistas, samt om ordningen i övrigt, inom naturreservatet.

Det är förbjudet att:

1. framföra motordrivet fordon,
2. störa djurlivet, till exempel genom att klättra i boträd eller medvetet uppehålla sig nära rovfågelbo, lya eller gryt,
3. göra åverkan på mark- eller växtlighet, döda, stående och liggande träd inräknade,
4. elda annat än på angivna platser,
5. plocka eller insamla växter eller växtdelar, lavar, mossor och svampar med undantag för bär, matsvamp och icke fridlysta blommor,
6. fånga eller insamla insekter och andra djur,

Det är utan Länsstyrelsens tillstånd förbjudet att:

7. sätta upp skylt, plakat, affisch, inskrift eller därmed jämförbar anordning för reklam, information eller liknande ändamål.

Undantag från föreskrifterna

Föreskrifterna ska inte utgöra hinder för:

- a) förvaltaren av naturreservatet, eller den som förvaltaren uppdrar åt, att vidta de åtgärder som anges i B-föreskrifterna med stöd av 7 kap. 6 § miljöbalken i detta beslut, samt de nödvändiga transporter som krävs för åtgärderna,
- b) renskötsel i enlighet med rennäringslagen (1971:437) eller framföra motordrivet fordon vid renskötsel i enlighet med gällande terrängkörningslagstiftning,
- c) kvistning eller röjning av sly för upprätthållande av befintliga sikt- eller skjutgator vid jaktpass,
- d) insamling av enstaka exemplar av arter för exempelvis artbestämning och dokumentation. För den som har Länsstyrelsens tillstånd är det tillåtet att genomföra vetenskapliga undersökningar eller bedriva miljöövervakning som innebär någon form av markering, fällfångst eller andra åtgärder som kan innebära påverkan på naturmiljön.

Ärendets beredning

Området uppmärksammades först genom Umeå kommuns översiktliga naturinventering 1991. I den inventeringen gavs området högsta naturvärdesklass. Därefter klassade Skogsvårdsstyrelsen i sin nyckelbiotopinventering 3 områden om sammanlagt 15,4 ha som objekt med naturvärde. Umeå kommuns översiktsplan pekade ut Hässningberget som ett lämpligt framtida närrekreationsområde med höga biologiska och geovetenskapliga värden.

Frågan aktualiserades på nytt då ett delområde med höga naturvärden avverkningsanmäldes i januari 2000. Området gavs hög prioritet i Länsstyrelsens arbete med att bevara hotade naturtyper. Naturvårdsverket tillstyrkte efter fältbesök under år 2000 att Länsstyrelsen kunde påbörja förhandlingar med berörda markägare i syfte att bilda naturreservat av området. Efter att Länsstyrelsen tog kontakt med markägaren och informerade om reservatsplanerna avvaktade markägaren med avverkningen. Samtidigt tog Umeå kommun fram ett förslag på naturreservat för Hässningberget som beslutades av planeringsutskottet 2000-10-24. Därefter inledde Länsstyrelsen i samråd med kommunen arbetet med bildande av ett naturreservat för norra delen av Hässningberget.

Skogsmarken värderades och staten avslutade förhandlingarna med markägarna under våren 2002 med att avtal mellan parterna upprättades

där staten betalade intrångsersättning till markägarna. Ytterligare ett avtal om intrångsersättning upprättades under våren 2006 för att kunna genomföra lämpliga tillgänglighetsåtgärder i form av parkeringsplats.

Länsstyrelsen har besökt området vid flera tillfällen för att samla in underlag om områdets naturvärden och skötselbehov.

År 2022 påbörjades en översyn av det gällande beslutet och skötselplanen för att möjliggöra lövgynnande skötsel i yngre skog och lövrik naturskog, friluftsinriktade skötselåtgärder samt vid behov även återställning av skadade vattenmiljöer, igenläggning av diken och borttagning av främmande arter.

Yttranden från remissinstanser och länsstyrelsens beaktande av inkomna synpunkter

Reservatsförslaget har sänts på remiss till berörda sakägare och myndigheter för yttrande och samråd. Följande remissinstanser har yttrat sig:

Naturvårdsverket tillstyrker länsstyrelsens förslag till beslut, men framför samtidigt synpunkter. Naturvårdsverket anser att den föreslagna föreskriften B3 (*anläggande och underhåll av parkeringsplats, vindskydd, eldstäder, stigar, leder, spänger och broar*) bör preciseras på karta till beslutet var parkeringsplatsen får anläggas. De önskar även att övriga anläggningar bör preciseras på karta så långt ändamålsenligt.

Länsstyrelsen har specificerat placeringen av parkeringsplatsen på föreskriftskartan i bilaga 2 till beslutet. Även eldstäder är specificerade på föreskriftskartan. Gällande övriga anläggningars placering så avser länsstyrelsen per dags dato inte anlägga flera vindskydd, stigar eller leder. Erfarenhet visar emellertid att sådana åtgärder kan komma att bli aktuella om naturreservatet blir mer besökt än det är idag, för att ha möjlighet att minska påverkan på vegetation och mark. Att i dagens läge visa var eventuella nya stigar/leder eller vindskydd kan anläggas genom att ange placeringen på en karta till beslutet är därför en preciseringsnivå som länsstyrelsen bedömer försvårar framtida möjligheter att anpassa lämplig placering av dessa.

Umeå kommun tycker att det nya beslutsförslaget är positivt och har inget att erinra.

Sveriges geologiska undersökning (SGU) avstår från att yttra sig.

Beskrivning av reservatet

Hässningberget är ett stort berg som ligger mellan byarna Klabböle och Skravelsjö, endast 6 km sydväst om centrala Umeå. Reservatet omfattar

den norra delen av berget. Höjdvariationen är stor inom reservatet, altituden klättrar från 40 m ö h i ravinbottnarna upp till 140 m på bergets övre delar. Reservatet rymmer en stor variation och mångfald av olika naturtyper från hållmarkstallskog, sluttningar med blåbärsgranskog och örtrik granskog till frodiga bäckraviner med stort lövinslag.

Tillgängligheten till reservatet är god tack vare att det ligger på cykelavstånd från Umeå samt i anslutning till vägen som går mellan Klabböle och Skravelsjö. Parkeringsplats, vandringsled och rastplatser med vindskydd, bänkar och eldstäder tillgängliggör reservatet. Från reservatets två utsiktspunkter har man en vidsträckt utsikt över Umeå med omnejd.

Länsstyrelsens motivering och bedömning

Motiv till skyddets utformning

Hässningberget naturreservat innehar en mycket värdefull naturmiljö som hyser en mångfald av växt- och djurarter som är knutna till dessa miljöer. Området har egenskaper och strukturer som utvecklats genom att naturliga processer fått verka relativt ostört under lång tid. För att områdets värden ska bestå behöver området därför långsiktigt skyddas från skogsbruk, vattenkraftsutbyggnad, dikning och annan exploatering, verksamhet eller påverkan som innebär att områdets naturvärden skulle skadas, som försvårar för allmänhetens tillträde till området eller som kan påverka områdets relativt opåverkade karaktär.

Eftersom området till delar är påverkat av skogsbruk, flottledsrensningar och, i viss mån, dikningar så förutsätter ett bevarande och en utveckling av områdets naturvärden att det finns möjlighet att genomföra naturvårdande skötsel.

Det krävs ett omfattande och långsiktigt skydd för att bevara och utveckla naturreservatets värdefulla natur- och friluftsmiljöer. Länsstyrelsen bedömer att naturreservat är den lämpligaste skyddsformen för områden som Hässningberget med sådant skötselbehov att en skötselplan krävs och där det krävs starka restriktioner under lång tid för att värdena ska bibehållas och utvecklas.

Länsstyrelsen har därför bedömt att området, i enlighet med miljöbalkens mål om skydd av värdefulla natur- och kulturmiljöer och bevarande av biologisk mångfald (1 kap. 1 § miljöbalken) samt områdets värde för friluftslivet, bör förklaras som naturreservat enligt 7 kap. 4 § miljöbalken.

Motiv att upphäva gällande beslut

Det främsta motivet för att upphäva gällande reservatsbeslut från 2006-12-05 och i stället ersätta det med föreliggande beslut och skötselplan är att det i området finns naturmiljöer som är beroende av skötselåtgärder för att naturvärdena ska kunna bevaras och utvecklas, något som något som det gällande beslutet från 2006 inte medger.

I delar av reservatet finns yngre, påverkade skogar samt delar med påverkad hydrologi. Genom aktiva naturvårdsåtgärder kan återetableringen av naturvärden i dessa delar av naturreservatet påskyndas. I reservatet finns även mindre områden med lövrika naturskogar vars naturvärden succesivt riskerar att minska, till exempel om den omgivande granskogen blir för tät. Genom aktiva skötselåtgärder kan naturvärdena bevaras. Eftersom naturmiljön i en stor del av landets vattendrag har påverkats negativt av mänskliga ingrepp såsom rensningar och utdikningar medger föreliggande beslut återställning av bäckarnas struktur, om framtida undersökningar visar att dessa är negativt påverkade. Även för området främmande arter, vilka kan förväntas öka i takt med klimatförändringarna, kan behöva bekämpas inom reservatet.

Ytterligare motiv för att ta nytt beslut är att gällande beslut från 2006 inte medger alla de friluftsinriktade åtgärderna som bedöms behövas för att förebygga negativa effekter av friluftslivet så som slitage och markskador i sårbar terräng.

Av ovan nämnda skäl har Länsstyrelsen i föreliggande beslut kompletterat B-föreskrifterna *om markägares och annan sakägares skyldighet att tåla visst intrång*, enligt 7 kap. 6 § miljöbalken, för att möjliggöra denna naturvårdande skötsel samt för att bekämpa främmande arter. B-föreskrifterna har även kompletterats för att möjliggöra underhåll av reservatets gränser och informationstavlor, samt anläggandet av eldstäder och spänger. Det ges även möjlighet till dokumentation och undersökning av områdets vattenförhållanden och friluftsliv, i tillägg till mark, vegetation och djurliv.

Det nya beslutet får även kompletteringar och förtydliganden av A-föreskrifterna enligt 7 kap. 5 § miljöbalken *om inskränkningar i rätten att använda mark- och vattenområden* vad gäller uppförandet av byggnad eller annan anläggning, ombyggnad eller ändring av befintlig byggnad eller anläggning, i förbudet att framföra motordrivna fordon samt i förbudet att släppa ut vådliga ämnen. En ny föreskrift har lagts till, vad gäller förbud mot att bygga om eller ändra befintlig byggnad eller anläggning.

I C föreskrifterna enligt 7 kap. 30 § miljöbalken, *om rätten att färdas och vistas samt ordningen i övrigt inom naturreservatet*, har lättnader i förbuden inrättats vad gäller att plocka icke-fridlysta blommor, samt att sätta upp skyltar och liknande anordningar med Länsstyrelsens tillstånd. Det nya beslutet får också ett förstärkt skydd genom tillägg i C-föreskrifterna, med att det nu förbjuds att elda på annat än angivna platser, något som vill skona terrängen från skador som följer med ett ökat besöksstryck i området.

Nya generella undantag från föreskrifterna har införts.

- Ett undantag från föreskrifterna för att förvaltaren ska få vidta de åtgärder som anges i B-föreskrifterna har lagts till.
- För att inte hindra den renskötselrätt som tillkommer den samiska befolkningen enligt lag så ges möjlighet till renskötsel genom ett undantag från föreskrifterna. De flesta åtgärder som omfattas av renskötselrätten bedöms vara förenliga med reservatets syfte. För uppförande av anläggningar krävs samråd enligt 12 kap. 6 § MB vilket ger möjlighet att styra utformning och placering så att påverkan på reservatet och dess syfte blir försumbar.
- Förbud mot jakt bedöms inte behövas för att uppnå syftet med reservatet och följaktligen finns inga föreskrifter som förhindrar det. För möjligheten att utöva säker jakt är sikt- och skjutgator viktiga och de behöver oftast underhållsröjas för att behålla sin funktion. Där sikt- och skjutgator redan är etablerade bedöms ett upprätthållande att dessa genom röjning eller kvistning av sly inte skada naturmiljön annat än marginellt och påverkar därför inte det huvudsakliga syftet med reservatet.
- Ett undantag har även införts gällande insamling av enstaka artexemplar samt att med Länsstyrelsens tillstånd genomföra vetenskapliga undersökningar eller bedriva miljöövervakning. Detta införs för ökad kunskapsuppbyggnad om områdets artssammansättning och naturmiljö.

Syftet har kompletterats för att möjliggöra de naturvårdande skötselåtgärderna som bedöms behövas för att bevara och utveckla reservatets naturvärden. Syftet har även fått en beskrivning av hur syftet ska uppnås, och skälen för beslutet har lagts till. Utöver detta har formuleringar i vissa föreskrifter samt de beskrivande texterna i beslutet och skötselplanen justerats och preciserats, dock utan att väsentligt ändra innebörden i dessa.

Sammanfattande bedömning

Det gällande beslutet från 2006-12-05 ersätts av ett nytt beslut som innebär ett mer ändamålsenligt skydd för de värdefulla naturmiljöer och

livsmiljöer för skyddsvärda arter som ska bevaras och vårdas i naturreservatet samt för de mer påverkade delar som behöver återställas för att reservatets värden ska bevaras och utvecklas. Genom tillägg till B-föreskrifterna för att möjliggöra nödvändig naturvårdande skötsel och genom förstärkta föreskrifter gällande förbud mot eldning på annat än angivna platser uppnås detta. B-föreskrifterna möjliggör också åtgärder nödvändiga för att allmänhetens friluftsliv kan fortsätta utan att naturmiljön i reservatet skadas genom slitage, vilket går i linje med syftet med områdesskyddet.

Det nya beslutet innebär också bättre förutsättningar för säker jakt, minskade hinder för viktig näringsverksamhet och bättre förutsättningar för allmänhetens friluftsliv genom lättnader i enskilda föreskrifter som inte motverkar syftet med skyddet och därför sammantaget gör att reservatets föreskrifter inte går längre än vad som krävs för att uppnå dess syfte

Länsstyrelsen bedömer av dessa anledningar att synnerliga skäl föreligger och att det finns stöd för att upphäva det gällande reservatsbeslutet med tillhörande skötselplan som fattades enligt 7 kap. 4 § miljöbalken (1998:808).

Enligt 7 kap. 7§ fjärde stycket miljöbalken får beslut om upphävande av gällande beslut meddelas endast om intrånget i naturvärdet kompenseras i skäligen utsträckning på naturreservatet eller på något annat område. I detta fall upphävs det gällande reservatet för att bilda ett förstärkt skydd. Länsstyrelsen gör därför bedömningen att beslutet inte innebär något väsentligt intrång i områdets naturvärden och finner därav att det inte finns skäl att ställa krav på kompensation.

Överensstämmelse med planer och strategier för skydd och förvaltning

Skyddet av Hässningberget har hög prioritet inom Länsstyrelsens uppdrag att skydda värdefull natur och bevarandet av naturreservatet Hässningberget ligger i linje med nationella och regionala strategier och planer för skydd och skötsel av värdefull natur:

- Området har en stor mängd nyckelelement och naturvårdsarter och förhållandevis liten påverkan av modernt skogsbruk.
- Området ligger inom en värdestrakt och i ett nätverk för skog¹ och därmed blir förutsättningarna bättre för att långsiktigt bevara och

---

¹ Länsstyrelsen i Västerbottens län och Skogsvårdsstyrelsen Västerbotten. 2005. *Strategi för formellt skydd av skog i Västerbottens län. Inkl. Tillägg 2019-12-19 (dnr 511-2259-2018).*

utveckla områdets utpekade värden och för att bevara, stärka och utveckla en grön infrastruktur² på landskapsnivå.

- Det mycket rika lövinslaget är särskilt värdefullt eftersom reservatet ligger i en trakt särskilt prioriterad för lövnaturvärden³. Skyddet möjliggör en sådan förvaltning.
- Högproduktiv granskog som finns inom reservatet är en prioriterad skogstyp för skydd⁴. Prioriterade skogstyper är de skogstyper som Sverige har ett internationellt ansvar att bevara samt de skogstyper som bedöms vara underrepresenterade i formellt skyddade områden.
- I reservatet har arterna utter (*Lutra lutra*)⁵, skrovlig taggsvamp (*Hydnellum scabrosum*)⁶ och koppartaggsvamp (*Hydnellum lundellii*)⁶ påträffats vilken omfattas av Åtgärdsprogrammen för hotade arter.

Förenlighet med miljömål, friluftsmål och EU-direktiv

Bevarandet av biologisk mångfald och arbetet med att uppnå de av riksdagen antagna miljö kvalitetsmålen är en hörnsten i det nationella miljöarbetet och naturreservat är en av de skyddsformer som utgör basen i det formella skyddet av värdefulla naturområden och biologisk mångfald.

Reservatsbeslutet omfattar 92 hektar skogsmark (varav 81 ha är produktiv skog) med dess arter, strukturer och processer som bidrar till de nationella etappmålen om skydd av skogsmark och i första hand stärker möjligheterna att nå miljömålet *Levande skogar* men även miljömålet *Ett rikt växt- och djurliv*.

Reservatet bidrar även till uppfyllandet av flera av Sveriges nationella friluftsmål, däribland *Tillgång till natur för friluftsliv* och *Skyddade områden som resurs för friluftslivet*, genom att naturmiljöernas upplevelsevärden bevaras och tillgängliggörs.

Förenlighet med riksintressen (3 och 4 kap. miljöbalken) och kommunala planer

Naturreservatet Hässningberget berör inga riksintressen enligt 3 eller 4 kap. miljöbalken.

---

² Länsstyrelsen Västerbotten. 2019. *Handlingsplan för grön infrastruktur i Västerbottens län*.

³ Länsstyrelsen Västerbotten. 2014. *Strategi för bevarande och restaurering av lövnaturvärden i skyddade områden, Västerbottens län*. Meddelande 6:2014.

⁴ Naturvårdsverket och Skogsstyrelsen. 2018. *Nationell strategi för formellt skydd av skog*. Rapport 6762.

⁵ Naturvårdsverket 2006. *Åtgärdsprogram för bevarande av utter (*Lutra lutra*)*. Rapport 5614.

⁶ Naturvårdsverket 2006. *Åtgärdsprogram för bevarande av rödlistade fjälltaggsvampar (*Sarcodon*)*. Rapport 5609.

Reservatet Hässningberget bildades 2006. Området har därför varit känt som ett skyddat område i kommunen under lång tid. De ändringar som det föreliggande beslutet innebär bedöms vara förenligt med Umeå kommuns översiktsplan. Sammantaget så bedömer Länsstyrelsen därför utifrån reservatets omfattning att detta nya beslut för naturreservatet Hässningberget är förenligt med en från allmän synpunkt lämplig användning av mark- och vattenresurserna samt med för området gällande kommunala planer.

Intresseprövning enligt 7 kap. 25 § miljöbalken

Vid skydd av områden ska det enligt 7 kap. 25 § miljöbalken göras en intresseavvägning där hänsyn ska tas till enskilda intressen.

Utgångspunkten vid avvägning mellan enskilda och allmänna intressen är att ingrepp som motiveras av hänsyn till naturvårds- och miljöintressen betraktas som angelägna allmänna intressen.

Länsstyrelsen bedömer att de inskränkningar som har gjorts är nödvändiga för att bevara de höga naturvärdena i området. I avsnittet *Motiv till skyddets utformning* ges en fördjupad motivering till detta.

Länsstyrelsen bedömer sammantaget att de positiva effekterna av att bevara området överväger de negativa effekterna som orsakas av inskränkningarna i markanvändning. Vid avvägning enligt 7 kap. 25 § har Länsstyrelsen funnit att föreskrifterna inte går längre än vad som krävs för att syftet ska uppnås.

Konsekvensutredning

Enligt förordningen (2007:1244) om konsekvensutredning vid regelgivning ska en bedömning om konsekvensutredning göras för ordningsföreskrifterna enligt 7 kap. 30 § miljöbalken. Dessa föreskrifter gäller rätten att färdas och vistas, och ordningen i övrigt i området och exemplifieras i förarbetena till miljöbalken (prop. 1997/98:45) som förbud mot åtgärder som annars hade varit tillåtna enligt allemansrätten.

I enlighet med vad som sägs i 4 och 5 §§ förordningen (SFS 2007:1244) om konsekvensutredning vid regelgivning, bedömer Länsstyrelsen att ordningsföreskrifterna enligt 7 kap. 30 § miljöbalken innebär så begränsade kostnadsmässiga och andra konsekvenser att det saknas skäl för en konsekvensutredning av regelgivning.

Upplysningar

Föreskrifterna under C ovan, enligt 7 kap. 30 § miljöbalken om rätten att färdas och vistas och om ordningen i övrigt inom naturreservatet, gäller omedelbart även om beslutet överklagas.

För anordnande av fasta renskötselanläggningar ska samråd ske med Länsstyrelsen enligt 12. kap 6 § miljöbalken, enligt vad som framgår av 7c § förordningen (SFS 1998:904) om anmälan om samråd.

Länsstyrelsen kan med stöd av 7 kap. 7 § miljöbalken medge dispens från meddelade föreskrifter om det finns särskilda skäl och om det är förenligt med förbudet/föreskriftens syfte.

Enligt 29 kap. 2 och 2a §§ miljöbalken gäller bland annat att brott mot föreskrift som meddelats enligt 7 kap. miljöbalken kan medföra straffansvar. Har någon vidtagit åtgärd i strid med meddelad föreskrift, kan länsstyrelsen enligt 26 kap. 9 och 14 §§ miljöbalken vid vite förelägga om rättelse.

Enligt 4 § skogsvårdslagen (SFS 1979:429) ska lagens bestämmelser eller föreskrifter inte tillämpas i den mån de strider mot föreskrifter som har meddelats med stöd av 7 kap. miljöbalken.

De som medverkat i beslutet

Beslutet har fattats av landshövding Helene Hellmark Knutsson med Maja Sjöskog Kvalvik, naturvårdshandläggare, som föredragande.

Denna handling har godkänts digitalt och saknar därför namnunderskrift.

Helene Hellmark Knutsson

Landshövding

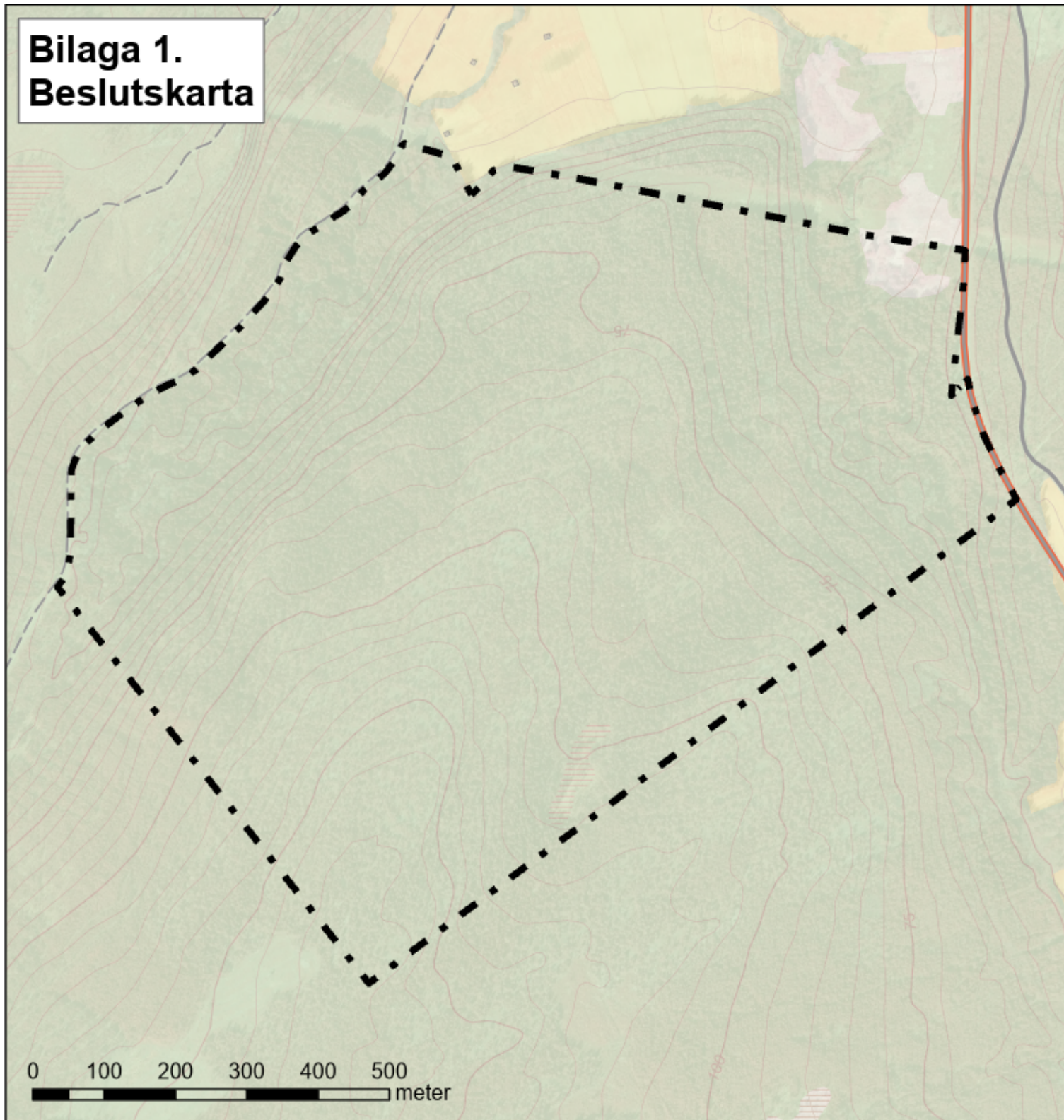
Maja Sjöskog Kvalvik

Naturvårdshandläggare

Bilagor

1. Beslutskarta
2. Föreskriftskarta
3. Skötselplan
4. Överklagandehänvisning regeringen

Bilaga 1. Beslutskarta

Naturresevat Hässingberget

Umeå kommun
Västerbottens län

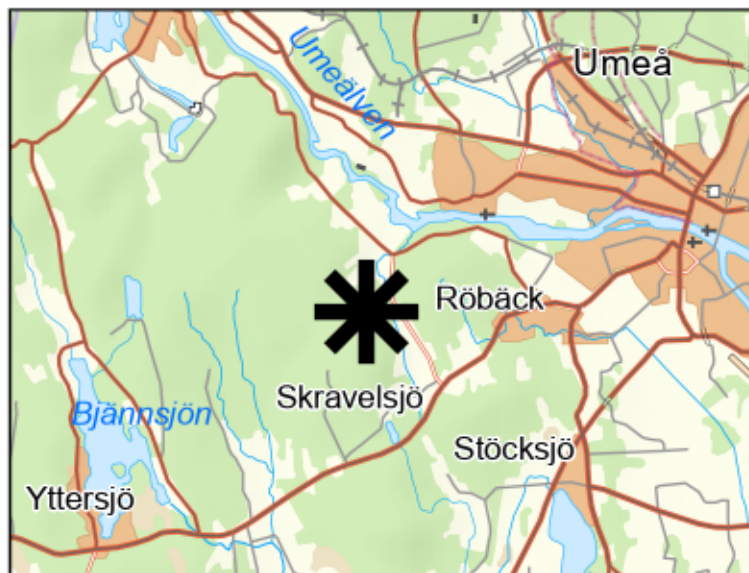
Bilaga 1 till beslut
med dnr 512-2667-2022

 Reservatsgräns

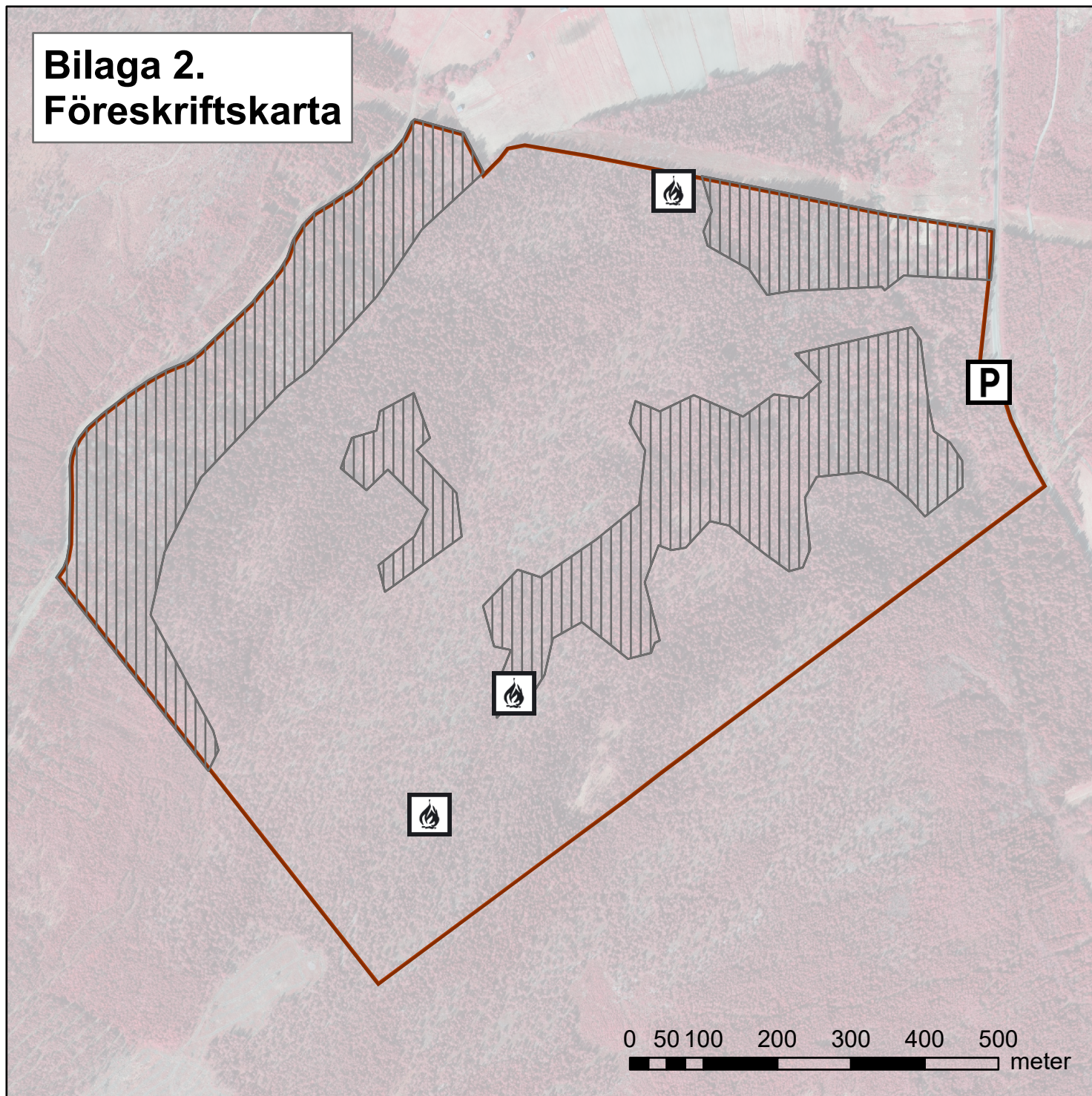

Länstyrelsen
Västerbotten

Bakgrundskartor © Lantmäteriet

Bilaga 2. Föreskriftskarta

Bakgrundskartor © Lantmäteriet

Föreskriftskarta för Hässningbergets naturreservat i Umeå kommun dnr: 512-2667-2022

- Områden där skötselåtgärder enligt föreskrift B4 får utföras
- Område där anläggande och underhåll av parkeringsplats enligt föreskrift B3 får utföras
- Områden där anläggande och underhåll av eldstäder enligt föreskrift B3 får utföras
- Naturreservatets gräns

Länsstyrelsen
Västerbotten

Bilaga 2 till beslut

1 (14)

Datum
2022-12-15

Diarienummer
512-2667-2022
Dossier
2402172

Skötselplan för naturreservatet Hässningberget i Umeå kommun

Foto: Länsstyrelsen Västerbotten

1. Syfte med säkerställande och skötsel

Syftet med Hässningbergets naturreservat är att bevara, vårda och återställa värdefulla naturmiljöer såsom hållmarkstallskog, högproduktiv granskog och lövrika bäckraviner. Områdets helhetsvärden med dess förhållandevis opåverkade karaktär, ekosystem och biologiska mångfald ska bevaras. Syftet är även att återställa områdets yngre, mer påverkade skogar, påverkade vattendrag och dikningspåverkad skog.

Syftet är också att inom ramen för bevarandet av biologisk mångfald och värdefulla naturmiljöer tillgodose behov av områden för friluftslivet. Friluftsliv som grundar sig på allemansrätten ska kunna bedrivas i hela reservatet och besökare ska kunna se och uppleva områdets typiska livsmiljöer och arter. Området ska utöver friluftsliv, även kunna nyttjas för naturstudier, undervisning samt forskning.

Hur syftet ska uppnås

Syftet ska uppnås genom att området i huvudsak utvecklas fritt genom naturliga processer.

För de delar av reservatet som är påverkat av skogsbruk, dikning eller främmande arter samt för att gynna biologisk mångfald och ekologiska funktioner så ska syftet uppnås även genom att:

- utöka livsmiljöer och öka mängden lämpligt substrat för skyddsvärda arter i skog
- öka variationen eller främja lövandelen i områdets ungskogar och medelålders skogar
- ta bort för området främmande arter
- återställa struktur och hydrologi i vattendrag och skog

Åtgärder ska också kunna vidtas för att underlätta för allmänhetens friluftsliv och förebygga slitage och påverkan på mark, växt- och djurliv.

2. Prioriterade bevarandevärden

Prioriterade bevarandevärden är

- Högproduktiv granskog med inslag av gamla träd och död ved.
- Lövrika barrblandskogar.
- Förekomsten av rödlistade arter
- Möjligheten till upplevelser och aktiviteter i ett tätortsnära reservat året runt.

3. Uppgifter om naturreservatet

3.1. Administrativa uppgifter

Namn: Hässningberget

Dossiernummer: 2402172

NVR-id: 2005612

Kommun: Umeå

Län: Västerbotten

Lägesbeskrivning: ca 6 km VSV om Umeå

Mittkoordinat: 7086380, 751525 (SWEREF 99 TM)

Naturgeografisk region: 29a, kustslätter och dalar med finsediment kring norra Bottenviken

Gräns: Se beslutskarta, bilaga 1 i beslutet

Markägare: Enskilda markägare

Fastigheter: Del av fastigheterna Klabböle 2:4, 5:1, 7:2, 7:3, 10:35, 18:3 och Röbbäck 1:9

Förvaltare: Länsstyrelsen Västerbotten

Totalareal: 94 hektar

Areal skogsmark: 92 hektar

Areal produktiv skog: 81 hektar

Övrigt: 2 hektar

Arealer enligt Nationella Marktäckedata (NMD).

3.2. Naturtyper enligt Natura 2000

Naturreservatets naturtyper anges i tabellen nedanför, enligt Natura naturtypskartan (NNK).

Naturtyp enligt NNK	Naturtypskod	Areal (ha)
Taiga	9010	69
Näringsrik granskog	9050	14
Skogbevuxen myr	9740	12
Icke natura-skog	9900	10

Arterna utter¹, skrovlig taggsvamp² och koppartaggsvamp³ har påträffats i reservatet och omfattas av åtgärdsprogram för hotade arter (ÅGP).

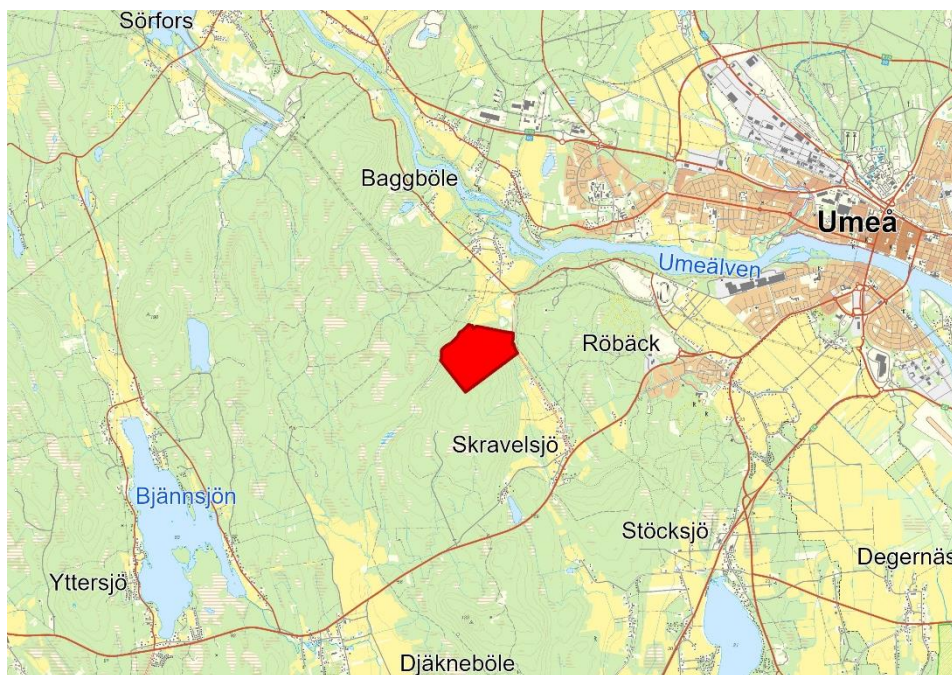
¹ Naturvårdsverket 2006. Åtgärdsprogram för bevarande av utter (*Lutra lutra*). Rapport 5614.

² Naturvårdsverket 2006. Åtgärdsprogram för bevarande av rödlistade fjälltaggsvampar (*Sárcodon*). Rapport 5609.

³ Naturvårdsverket 2006. Åtgärdsprogram för bevarande av rödlistade fjälltaggsvampar (*Sárcodon*). Rapport 5609.

3.3. Beskrivning av naturreservatet

Hässningberget är ett stort berg som ligger mellan byarna Klabböle och Skravelsjö, endast 6 km sydväst om centrala Umeå. Reservatet omfattar den norra delen av berget. Höjdvariationen är stor inom reservatet, altituden klättrar från 40 m ö h i ravinbottnarna upp till 140 m på bergets övre delar. Från toppen har man en vidsträckt utsikt över Umeå med omnejd.

Naturreservatet Hässningberget (rödmarkerat) ligger cirka 6 km SV om Umeå.

Naturgeografiska förhållanden

Berggrunden domineras av äldre gnejsomvandlade sediment (gråvackor eller lerskiffrar). På vissa ställen förekommer ögon av kalifältspat (mikroklin). Det finns ganska gott om yngre gångar med granitiskt material inom området. Kornstorleken på mineralen i gångarna varierar från mycket grovkornig pegmatit till mycket finkornig aplit ("sockergranit"). I norra delen av reservatet finns det också ett lite större område med gråröd, fin- till medelkornig granit av yngre ålder.

Hässningbergets övre delar präglas av havets påverkan med kalspolade hållar och mindre klapperstenspartier. Berget omsluts av välutbildade bäckraviner, åt väster Ängsbäcken och åt öster, Skravelsjöbäcken. Det förekommer flera mindre stup och tvärbranter i övre delen av den östvända sluttningen som sedan blir relativt flack och moräntäckt för att längst ner övergå i sedimentmark. Den västvända sluttningen är brantare och består av sandsediment.

Skog

Reservatet rymmer en stor variation och mångfald av olika naturtyper från hållmarkstallskog, sluttningar med blåbärsgranskog och örtrik granskog till frodiga bäckraviner med stort lövinslag.

Hällmarkerna

Hällmarkerna upptar ungefär en tredjedel av reservatet och tall är det helt dominerande trädslaget. Skogen är gles och lågvuxen, träden når sällan högre än 6-7 meter. Här och var står gamla rotgrova tallar med kraftiga grenar och platta kronor. Förekomsten av döda träd är sparsam och begränsar sig till enstaka lågor och torrträd. Berget är genombrutet av mindre sprickor och fuktsvackor och fältskiktet är fattigt med huvudsakligen ljung, kråkbär, lingon och blåbär. I bottenskiktet överväger renlavar samt björn- och raggmossor.

Sluttningarna

Sluttningarna är tydligt zonerade. I de övre delarna överväger granskog av blåbärsristyp med sparsam förekomst av lågorter. Med fallande höjd ökar andelen lövträd liksom örtinslaget och ju närmare man kommer ravinens botten desto mer tilltar inslaget av örter för att till slut helt dominera kring bäckarna.

I den västvända bitvis branta sluttningen ner mot Ängesbäcken står högst granskog. Huvuddelen av beståndet är ca 140 år. Här finns partier med skog som genomgallrats längre tillbaka omväxlande med tätare ogallrade delar med riklig tillgång på lågor och torrträd. Granskogen i den östvända sluttningen ner mot Skravelsjöbäcken är mer heterogen. Även här är skogen mestadels mycket produktiv men påverkansgraden är mer varierad och av senare datum. Liksom i den andra ravinen finns det täta ogallrade och skiktade bestånd men också mer påverkade delar. Förekomsten av döda träd är totalt sett måttlig men varierar stort från rik förekomst i de södra delarna till sparsamt i andra delar av sluttningen. Fältskiktet är tämligen örtrikt och lågorter som ekbräken, harsyra, och ekorrbräken är vanliga i de övre delarna. Längre ner återfinns arter som indikerar rikare växtmiljöer som t ex liljekonvalj, ormbär, hässlebrodd, tola, majbräken, nordligt lundbräken, midsommarblomster och lundstjärnblomma.

Bäckraviner

Skravelsjöbäckens ravin öster om berget är vildvuxen och hyser höga naturvärden. Längs bäcken dominerar gråal och björk medan granskog med stort inslag av asp, tall, sälg och björk tar över en bit upp från bäcken. Här finns gott om döda träd i olika former och

nedbrytningsstadier. Klenare död lövved dominerar både i och omkring bäcken. Vegetationen präglas av det fuktiga läget med höga ormbunkar såsom majbräken och nordligt lundbräken samt brunrör, kråklöver, topplösa, missne, kärrviol och kärddunört. Ravinen har också en mycket artrik mossflora med flera för regionen ovanliga arter. Från vägen och ner mot bäcken, ungefär mitt på den östra gränsen, finns en liten aktiv sidoravin där det skett ett skred som dragit med sig skog och skapat stora mängder död ved, främst gran.

Ängsbäckens ravin på bergets västra sida är mindre vildvuxen. Här rinner bäcken genom flack tidigare hävdad mark djupt nedskuren i sedimenten. På platån ovanför bäcken syns fortfarande rester av gamla tegdiken. Här står idag en oskött och mycket lövrik granskog med ett påtagligt inslag av grova aspar, fältskiktet är svagt utvecklat eftersom beståndet är så tätt. Vegetationen kring bäcken är frodig och domineras av högrörter.

Våtmarker

I den näringsrika granskogen vid reservatets nordvästra gräns sträcker sig ett sumpskogartat bälte in från Jackmyrorna utanför reservatet. Jackmyrorna har tillsammans med sumpskogen i nordöst klassats i länets våtmarksinventering och fått klass 3, vissa naturvärden.

Vattendrag

Det finns två meandrande bäckar i reservatet. I öster rinner Skravelsjöbäcken och i nordväst Ängsbäcken. Utanför reservatsgränsen har Ängsbäcken rätats ut, men är till synes opåverkad inom reservatet. Skravelsjöbäcken har klassats i VISS med god ekologisk status, medan Ängsbäcken inte är bedömd. Ingen av bäckarna har bedömts i fält.

Arter

Hässningbergets produktiva skogsmiljöer kombinerat med lång skoglig kontinuitet och låg påverkansgrad av skogsbruk gör att många rödlistade arter och andra ovanliga skogsarter trivs i området.

Områdets flora och fauna är relativt väldokumenterad och ett stort antal rödlistade arter och signalarter har påträffats. Ett urval över naturvårdsintressanta arter som hittats i reservatet presenteras i bilaga 1.

Kulturhistoria och tidigare markanvändning

Reservatet med omgivningar har befolkats under långa tider. En stenåldersboplats ligger endast ca 300 m NV om reservatsgränsen. Boplatsen ligger 65 m.ö.h. och låg troligen vid den forna havsstranden

när den beboddes av människor. Med kunskap om områdets landhöjning kan boplatsen dateras till en ålder av ca 4 500 år. Man har hittat mycket skärvsten som indikerar att det eldats på platsen, redskap av kvarts, stora mängder avslag efter redskapstillverkning och brända ben av bland annat säl. Det stärker i sin tur antagandet att det varit en kustanknuten boplats. Människorna levde vid den här tiden av säljakt, fiske och annan fångst.

Inom reservatet finns registrerade fornlämningar⁴ i form av kolningsanläggningar och en brytningsyta.

Renskötsel

Naturreseptatet ligger inom Ran samebys vinter- och vårvinterland, samt Ubmeje samebys förvinter-, vinter- och vårvinterland. Ran och Ubmeje samebyar är fjällsamebyar. Inga riksintressen för rennäringen enligt 3 kap. 5 § miljöbalken eller strategiska platser och betesområden enligt Sametingets kartor⁵ berörs.

Friluftsliv

Området är naturskönt och har en milsvid utsikt från bergets övre delar. Naturreseptatet är lättillgängligt då den allmänna vägen mellan Klabböle och Skravelsjö passerar längs reservatets östra gräns. Vid vägen finns en parkeringsplats med informationsskylt. Det är också möjligt att cykla till reservatet från Umeå genom Umeleden över Notvarpsbron till Klabböle. Från byn är det kort väg till reservatet. Reservatet kan även nås med kollektivtrafik, med buss till Skravelsjö eller Klabböle. Från parkeringen vid vägen går en vandringsled i en rundslinga på totalt tre kilometer. Leden passerar två utsiktsplatser – en i norr och en i sydväst. På bergets utsiktsplats i sydväst finns vindskydd och grillplats med bänkar, samt en informationsskylt. Ved finns att tillgå i början av leden, för besökare att ta med sig till rastplatsen. Reservatet är värt ett besök alla årstider, för vandring, fågelskådning, svamp- och bärplockning, skidturer eller med snöskor på fötterna. Skravelsjöbäckens ravin öster om berget är spännande och vildvuxen med höga naturvärden. Vegetationen präglas av det fuktiga läget med höga ormbunkar som majbräken och nordligt lundbräken samt brunrör, kråklöver, topplösa, missne, kärrviol och kärrdunört. Mossor som kranshakmossa, rosmossa och palmmossa trivs också i den fuktiga ravinen. Här finns även gott om döda träd i olika former och nedbrytningsstadier.

---

⁴ Riksantikvarieämbetets databas Fornsök.

⁵ Sametinget. IRENMARK. Rennäringens markanvändningsdata. www.sametinget.se.

4. Skötselområden för naturvärden

Reservatet är indelat i 3 skötselområden med utgångspunkt från de övergripande naturtyperna i naturreservatet samt de åtgärder som ska genomföras inom respektive skötselområde (bilaga 2). För varje skötselområde redovisas bevarandemål och skötselåtgärder.

För samtliga skötselområden gäller bevarandemålet att främmande arter för området som utgör ett hot mot den biologiska mångfalden inte ska förekomma. Det innebär att främmande arter ska kunna tas bort om behov uppstår.

Vattendragen i reservatet sträcker sig över flera skötselområden, och för dessa gäller bevarandemålen att de ska ha en naturlig hydrologi och vattenkemi samt att vattenlevande organismer ska ha fria vandringsvägar. Det innebär att det ska vara möjligt att restaurera eventuella fysiologiskt och hydrologiskt påverkade delar av vattendragen.

4.1. Skötselområde 1: Gran- och talldominerade barrskogar med fri utveckling (71 ha)

Skötselområdet består dels av gles och lågvuxen talldominerad skog på hållmarkerna, sena gransuccessioner samt partier med äldre mer produktiva tallskogar. Generellt är lövinslaget måttligt till litet. I delar av området finns mycket rikligt med död ved.

Bevarandemål

- Skötselområdet består av naturskog med enbart inhemska trädslag.
- Skötselområdet ska innehålla allmänt till rikligt med naturskogsstrukturer såsom gamla träd, döda och döende träd, luckighet, skiktning samt spridning i ålder och diameter. Skötselområdet ska normalt innehålla betydande mängder död ved som erbjuder typiska vedlevande arter gynnsamma livsbetingelser.
- Skogen ska huvudsakligen präglas av intern dynamik med naturliga processer såsom trädens åldrande och döende, stormfällningar, insekters och svampars nedbrytning av ved samt nyetablering av träd i skogen. Som en del i skogens naturliga utveckling kan dessa processer medföra att området periodvis kan komma att få en förändrad karaktär.
- Typiska arter ska ha stabila eller ökande populationer inom området.

Skötselåtgärder

Fri utveckling genom intern dynamik.

4.2. Skötselområde 2: Lövrik grannaturskog med huvudsakligen fri utveckling, med möjlighet för lövgynnande åtgärder (8 ha)

Skötselområdet består av produktiv äldre granskog i ravinerna vid Skraveljsjöbäcken och Ängsbäcken. Längs Skraveljsjöbäcken dominerar gråal och björk. En bit upp från bäcken växer en äldre granskog med stort inslag av asp, tall, sälg och björk. Vid Ängsbäckens ravin på bergets västra sida står en asprik äldre granskog. I skötselområdet finns allmänt med död ved.

Bevarandemål

- Skötselområdet ska utgöras av lövrik barrnaturskog.
- Skötselområdet ska innehålla allmänt till rikligt med naturskogsstrukturer såsom gamla träd, döda och döende träd, luckighet, skiktning samt spridning i ålder och diameter. Skötselområdet ska normalt innehålla betydande mängder död ved som erbjuder typiska vedlevande arter gynnsamma livsbetingelser.
- Skötselområdet ska huvudsakligen präglas av naturliga processer såsom trädens åldrande och döende, stormfällningar, brand, insekters och svampars nedbrytning av ved samt nyetablering av träd i skogen. Som en del i skogens naturliga utveckling kan dessa processer medföra att området periodvis kan komma att få en förändrad karaktär. Efter en störning kan inslaget av lövträd öka vilket ger goda möjligheter för lövträdsberoende arter att fortleva i området. Andelen gran och grova träd kan öka i senare successionsfaser vilket bland annat gynnar arter som är knutna till grov gran och asp samt grov död ved.
- Typiska arter ska ha stabila eller ökande populationer inom området.

Skötselåtgärder

Den övergripande skötselriktningen är fri utveckling genom intern dynamik.

Lövgynnande åtgärder

För att ge förutsättningar för lövträdsberoende arter att fortleva i området ska punktvisa lövgynnande åtgärder övervägas och kunna utnyttjas. En lämplig åtgärd är att skapa brunnar kring lövträd genom ringbarkning och röjning av barrträd som konkurrerar med de gamla lövträden eller riskerar att skugga ut ljuskrävande arter kopplade till dessa lövträd. Det finns också möjlighet att stängsla kring lövuppslag för att motverka älgbete. I unga bestånd utan särskilda naturvärden kan variatonsskapande åtgärder som luckhuggning komma i fråga. Lövfattiga delar lämnas oftast utan åtgärder.

Hässningberget ligger i ett av Västerbottens prioriterade områden för lövskogsskötsel.

4.3. Skötselområde 3: Lövrik yngre barrskog med lövgynnande skötsel och möjlighet till hydrologisk restaurering (15 ha)

Skötselområdet består av yngre och mer påverkade, lövrika skogar som har potential att utveckla högre naturvärden med lövgynnande skötsel. Skötselområdet består dels av 30-70-åriga gran- och tallplanteringar som är bitvis lövrika samt igenvuxen gammal åkermark. I gammal åker i nordöst samt i en granplantering söder om den gamla åkern, väst om Skarvelsjöbäcken, finns gamla diken.

Hässningberget ligger i ett av Västerbottens prioriterade områden för lövskogsskötsel.

Bevarandemål

- Skötselområdet ska på sikt utgöras av en lövrik barnnaturskog.
- Skötselområdet ska innehålla allmänt till rikligt med naturskogsstrukturer såsom gamla träd, döda och döende träd, luckighet, skiktning samt spridning i ålder och diameter. Skötselområdet ska normalt innehålla betydande mängder död ved som erbjuder typiska vedlevande arter gynnsamma livsbetingelser.
- Skötselområdet ska huvudsakligen präglas av naturliga processer såsom trädens åldrande och döende, stormfällningar, brand, insekters och svampars nedbrytning av ved samt nyetablering av träd i skogen. Som en del i skogens naturliga utveckling kan dessa processer medföra att området periodvis kan komma att få en förändrad karaktär. Efter en störning kan inslaget av lövträd öka vilket ger goda möjligheter för lövträdsberoende arter att fortleva i området. Andelen gran och grova träd kan öka i senare successionsfaser vilket bland annat gynnar arter som är knutna till grov gran och asp samt grov död ved.
- Skötselområdet ska ha en i huvudsak intakt, naturlig hydrologi och hydrokemi. Diken som har en påtagligt avvattnande effekt på områdets naturtyper bör ej förekomma inom skötselområdet.
- Typiska arter ska ha stabila eller ökande populationer inom området.

Skötselåtgärder

Den övergripande skötselriktningen är fri utveckling genom intern dynamik. För att ge förutsättningar för lövträdsberoende arter att fortleva i området ska lövgynnande åtgärder kunna utnyttjas. En lämplig åtgärd är att skapa brunnar kring lövträd genom ringbarkning och röjning av

gran. Det finns också möjlighet att stängsla kring lövuppslag för att motverka älgbetete. I delar som är dikningspåverkade kan åtgärder göras för att återskapa en mer naturlig hydrologi.

5. Skötsel för friluftslivet

5.1. Friluftslivets förutsättningar

Det övergripande målet för friluftslivet är att området ska nyttjas utifrån dess naturgivna förutsättningar. De anordningar som iordningställt sedan reservatet bildades i 2006 har bidragit till att öka reservatets tillgänglighet. En parkeringsplats är anlagd längs Klabböle-Skravelsjövägen, som är den naturliga entrén till reservatet. En vandrings slinga på cirka 3 km med start och mål vid parkeringen är etablerad, med en bro över Skravelsjöbäcken. Intill bron ligger ett vedskjul, där besökarna kan hämta med sig ved upp till rastplatsen. Bänk finns vid första utsiktspunkten i norr samt längs leden öster om berget. Vid slingans högsta punkt i sydväst finns en rastplats med vindskydd och eldstad. Två informationsskyltar med kartor över reservatet finns, en vid parkeringen och en vid vindskyddet.

Hässningsberget är ett välbesökt utflyktsmål för både vandrare och cyklister, något som har visat sig i ökat slitage längs stigarna samt att vid stort besöksantal räcker inte parkeringsplatsen till.

Mål för friluftslivet

- Det övergripande målet för friluftslivet är att reservatet ska vara tillgängligt för naturupplevelser, rekreation och naturstudier utifrån sina befintliga förutsättningar.
- Intressanta naturvärden ska bevaras, vårdas och skötas så att områdets upplevelsevärden för friluftslivet bevaras.
- Reservatet ska vara attraktivt att besöka med välskötta besöksanläggningar.
- Det ska vara möjligt att på olika sätt få information om naturreservatets upplevelsevärden inför och under besök i området. Informationen ska också bidra till att reservatets syfte att bevara naturtyper och arter uppnås.
- Reservatets intressanta naturmiljöer och arter ska kunna besökas utan att skada dem.

Åtgärder för friluftslivet

Reservatets anordningar för friluftslivet finns markerade på kartan i bilaga 3. Naturreservatets skyltar och friluftslivsanläggningar ska vara i gott skick och underhållas. Stigen inklusive bron ska vid behov röjas för buskar eller omkullfallna träd. Träden ska lämnas i reservatet.

Grillplatsen vid vindskyddet ska förses med ved och bägge utsiktspunkterna inklusive stigen ska regelbundet städas. Delar av parkeringsplatsen ska röjas vintertid. Parkeringen kan göras större och ytterligare grillplatser kan etableras för att förhindra egengjorda provisoriska eldstäder. Potentiellt lämpliga platser för nya eldstäder är vid utsiktsplatsen intill stigen i norra delen av reservatet samt längs den södra stigen upp till vindskyddet.

För att förhindra ytterligare markslitage i reservatet finns det möjlighet att genomföra lämpliga åtgärder för att minska påverkan. Aktuella åtgärder kan exempelvis vara förstärkning av stigar, information samt kanalisering med markering av stigar.

Informationen om Hässningberget naturreservat ska underlätta för besökare att uppleva området, förhöja upplevelsen av besöket samt informera om gällande regler. Informationsskyltarna, utformade i enlighet med Naturvårdsverkets anvisningar, ska underhållas. Det ska på skyltarna finnas en karta över reservatet, en lägesbeskrivning av skyltens plats i förhållande till reservatet samt en kort beskrivning av naturmiljöerna och föreskrifterna för allmänheten. Information om Hässningberget naturreservat på Länsstyrelsens webb, via appar och andra tekniska lösningar publiceras utifrån tillgängliga resurser och prioriteringar tillsammans med information om andra naturreservat i länet.

6. Nyttjanderätter

Jakt får bedrivas av jakträttsinnehavare enligt gällande lagstiftning och i enlighet med gällande reservatsföreskrifter.

Renskötsel får bedrivas i naturreservatet enligt gällande lagstiftning.

7. Samråd med rennärning

Samråd mellan Länsstyrelsen och berörd sameby ska genomföras inför kommande skötselåtgärder i Hässningberget naturreservat som kan medföra påverkan på förutsättningarna för renskötseln. Båda parter ska kunna ta initiativ till samråd.

8. Utmärkning av gränser

Reservatet ska hållas väl utmärkt enligt svensk standard och Naturvårdsverkets anvisningar. Gränserna bör ses över vart 10:e år och målas om vid behov.

9. Sammanställning av skötselåtgärder

Sammanställning av skötselåtgärder. Siffran anger prioritetsordning om genomförandet av skötselåtgärderna begränsas av tillgängliga resurser, där 1 är högsta prioritet och 3 lägsta.

Skötselåtgärd	Var	Prioritet
Lövgynnande och variationsskapande åtgärder	Skötselområde 3	1
Lövgynnande och variationsskapande åtgärder	Skötselområde 2	2
Hägn för att motverka bete	Skötselområde 3	Ev. behov bedöms efter fältbesök
Igenläggning av diken	Se kap. 4	3
Åtgärder för att förhindra slitage och störningar på naturtyper och arter längs led	Se kap. 5	1
Åtgärder för att förhindra spridning och etablering av främmande arter	Se kap. 3	Vid behov
Underhåll av informationsskyltar och anläggningar	Se bilaga 3	Vid behov
Underhåll av gränsmarkering	Se bilaga 1 i beslutet	Vid behov

10. Uppföljning och tillsyn

Tillsynen av naturreservatet utförs av naturvårdsförvaltaren i enlighet med Naturvårdsverkets riktlinjer. Tillsynen innefattar besiktning av att reservatets föreskrifter efterlevs.

Dessutom ska naturvårdsförvaltaren följa upp utmärkningar, skyltar och friluftsanordningar inom reservatet samt naturtyper och arter.

Naturvårdsförvaltaren kan utse annan part att genomföra uppföljningen av anläggningar för friluftslivet samt naturtyper och arter. Brister och fel ska dokumenteras och åtgärdas.

Tillsynen och uppföljningen av reservatet kommer tillsammans att utgöra ett underlag för en eventuell revidering av skötselplanen.

10.1. Uppföljning av skötselåtgärder

I samband med att skötselåtgärder utförs ska utgångsläget innan åtgärden, tidpunkt för åtgärd, åtgärdens omfattning och utförande samt uppnått resultat dokumenteras för att möjliggöra en långsiktig uppföljning.

Bilagor

1. Artlista
2. Karta över skötselområden
3. Karta över anläggningar för friluftslivet och informationsskyltar

Artlista

Denna lista redovisar några av de arter som noterats inom Hässningberget naturreservat. Hotkategorier presenteras enligt Artdatabankens rödlista 2020¹. Signalarter är arter som med sin närvaro eller frekvens indikerar att ett område har höga naturvärden.

Lavar

Vetenskapligt namn	Svenskt namn	Kategori
<i>Alectoria sarmentosa</i>	Garnlav	NT
<i>Bryoria furcellata</i>	Nästlav	Signal
<i>Bryoria nadvornikiana</i>	Violettgrå tagellav	NT
<i>Chaenotheca gracillima</i>	Brunpudrad nållav	NT
<i>Leptogium saturninum</i>	Skinnlav	Signal
<i>Lobaria pulmonaria</i>	Lunglav	NT
<i>Nephroma bellum</i>	Stuplav	Signal
<i>Nephroma parile</i>	Bårdlav	Signal
<i>Nephroma resupinatum</i>	Luddlav	Signal
<i>Parmeliella triptophylla</i>	Korallblylav	Signal
<i>Ramalina sinensis</i>	Småflikig brosklav	NT

Mossor

Vetenskapligt namn	Svenskt namn	Kategori
<i>Climacium dendroides</i>	Palmmossa	
<i>Helodium blandowii</i>	Kärrkammosa	Signal
<i>Hylocomiastrum pyrenaicum</i>	Grov husmosa	Signal
<i>Hylocomiastrum umbratum</i>	Mörk husmosa	Signal
<i>Lophozia guttulata</i>	Vedflikmosa	NT
<i>Neckera pennata</i>	Aspfjädermosa	VU
<i>Philonotis fontana</i>	Källmosa	Signal
<i>Plagiomnium medium</i>	Bågpraktmosa	Signal
<i>Pseudobryum cinclidioides</i>	Källpraktmosa	Signal

¹ SLU Artdatabanken. 2020. *Rödlistade arter i Sverige 2020*. CR=Critically endangered/Aktut hotad, EN=Endangered/Starkt hotad, VU=Vulnerable/Sårbar, NT=Near threatened/Nära hotad.

<i>Rhodobryum roseum</i>	Rosmossa	
<i>Rhytidiadelphus subpinnatus</i>	Skogshakmossa	Signal
<i>Rhytidiadelphus triquetrus</i>	Kranshakmossa	

Svampar

Vetenskapligt namn	Svenskt namn	Kategori
<i>Amylocystis lapponica</i>	Lappticka	VU
<i>Anthoporia albobrunnea</i>	Fläckporing	VU
<i>Artomyces pyxidatus</i>	Kandelabersvamp	NT
<i>Asterodon ferruginosus</i>	Stjärntagging	NT
<i>Bankera violascens</i>	Grantaggsvamp	NT
<i>Climacocystis borealis</i>	Trådticka	Signal
<i>Cystostereum murrayi</i>	Doftskinn	NT
<i>Diplomitoporus crustulinus</i>	Sprickporing	VU
<i>Fuscoporia viticola</i>	Vedticka	Signal
<i>Hydnellum aurantiacum</i>	Orange taggsvamp	NT
<i>Hydnellum conrescens</i>	Zontaggsvamp	Signal
<i>Hydnellum ferrugineum</i>	Dropptaggsvamp	Signal
<i>Hydnellum lundellii</i>	Koppartaggsvamp	VU
<i>Hydnellum scabrosum</i>	Skrovlig taggsvamp	NT
<i>Hygrocybe cantharellus</i>	Kantarellvaxskivling	Signal
<i>Inocutis rheades</i>	Rävticka	Signal
<i>Lactarius lignyotus</i>	Sotriska	Signal
<i>Lactarius scrobiculatus</i>	Svavelriska	Signal
<i>Lactarius zonarioides</i>	Granriska	Signal
<i>Leptoporus mollis s. str.</i>	Leptoporus mollis s. str.	NT
<i>Meruliopsis taxicola</i>	Blodticka	Signal
<i>Neolecta vitellina</i>	Gullmurkling	NT
<i>Odonticium romellii</i>	Nordtagging	NT
<i>Phellinidium ferrugineofuscum</i>	Ullticka	NT
<i>Phellinus populicola</i>	Stor aspticka	Signal
<i>Phellodon niger</i>	Svart taggsvamp	NT
<i>Phellopilus nigrolimitatus</i>	Gränsticka	NT
<i>Porodaedalea chrysoloma</i>	Granticka	NT
<i>Postia parva</i>	Gäckporing	NT
<i>Ramaria botrytis</i>	Druvfingersvamp	NT

<i>Rhodofomes roseus</i>	Rosenticka	NT
<i>Sarcodon imbricatus s.str.</i>	Fjällig taggsvamp s.str.	Signal
<i>Sarcodon squamosus</i>	Motaggsvamp	NT
<i>Sarcoscypha austriaca</i>	Scharlakansskål	Signal
<i>Tolypocladium longisegmentum</i>	Nordlig svampklubba	Signal

Kärlväxter

Vetenskapligt namn	Svenskt namn	Kategori
<i>Blechnum spicant</i>	Kambräken	Signal
<i>Dactylorhiza maculata subsp. Fuchsii</i>	Skogsnycklar	Signal
<i>Goodyera repens</i>	Knärot	VU
<i>Matteuccia struthiopteris</i>	Strutbräken	Signal

Insekter

Vetenskapligt namn	Svenskt namn	Kategori
<i>Callidium coriaceum</i>	Bronshjon	Signal
<i>Hendelia beckeri</i>	Stubbträfluga	NT
<i>Hyperoscelis eximia</i>	Reliktmygga	NT
<i>Microbregma emarginatum</i>	Granbarkgnagare	Signal
<i>Necydalis major</i>	Stekelbock	Signal
<i>Ptilinus fuscus</i>	Aspvedgnagare	Signal
<i>Semanotus undatus</i>	Vågbandad barkbock	Signal
<i>Xanthorhoe annotinata</i>	Skogsfältmätare	NT

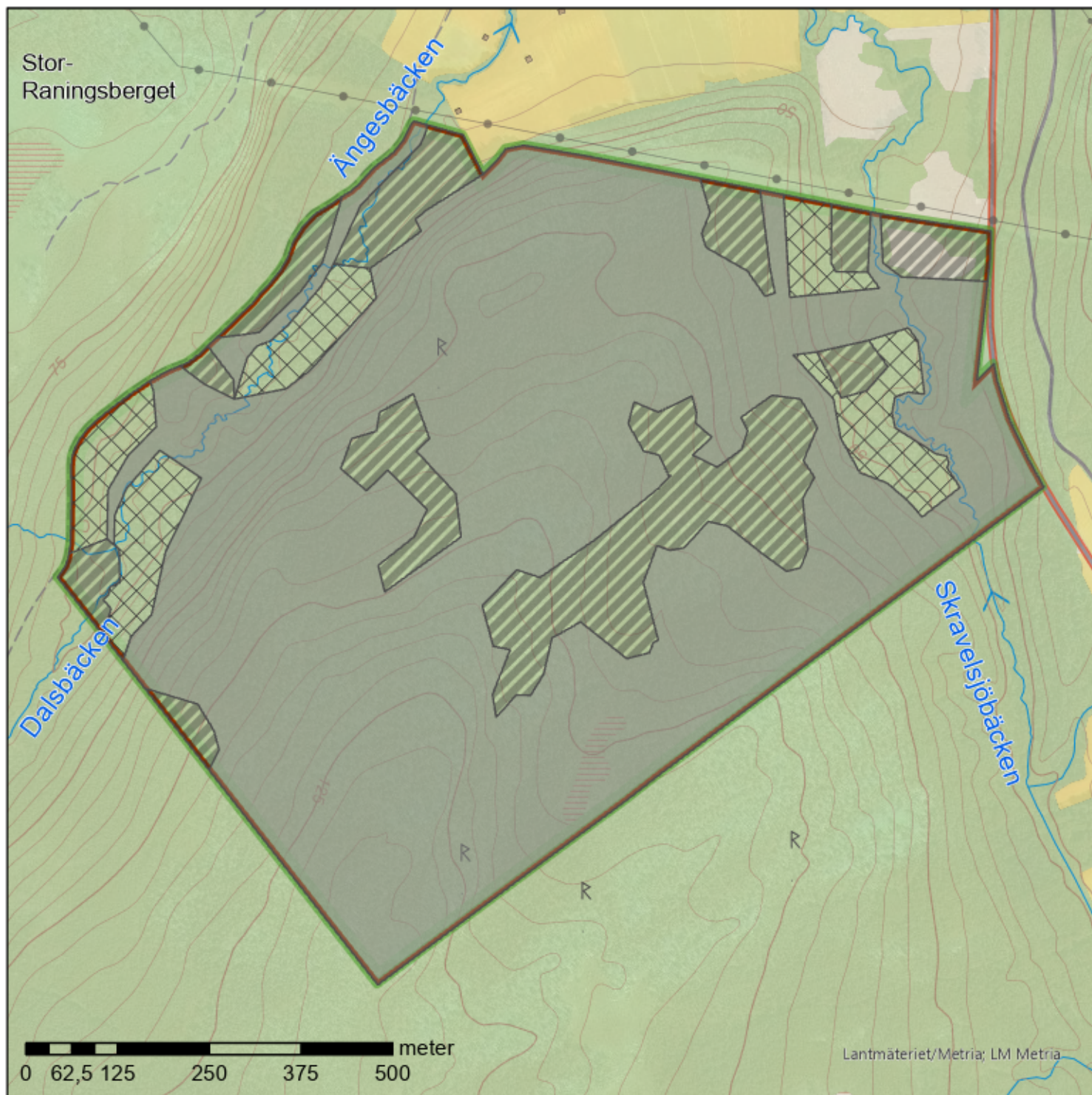
Fåglar

Vetenskapligt namn	Svenskt namn	Kategori
<i>Accipiter gentilis</i>	Duvhök	NT
<i>Aegolius funereus</i>	Pärluggla	
<i>Apus apus</i>	Tornseglare	EN
<i>Carpodacus erythrinus</i>	Rosenfink	NT
<i>Dryobates minor</i>	Mindre hackspett	NT
<i>Dryocopus martius</i>	Spillkråka	NT
<i>Ficedula parva</i>	Mindre flugsnappare	
<i>Glaucidium passerinum</i>	Sparvuggla	
<i>Lyrurus tetrix</i>	Orre	

<i>Pernis apivorus</i>	Bivråk	
<i>Phylloscopus sibilatrix</i>	Grönsångare	NT
<i>Phylloscopus trochiloides</i>	Lundsångare	NT
<i>Picoides tridactylus</i>	Tretåig hackspett	NT
<i>Picus canus</i>	Gråspett	
<i>Poecile montanus</i>	Talltita	NT
<i>Tetrao urogallus</i>	Tjäder	
<i>Tetrastes bonasia</i>	Järpe	NT

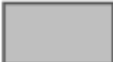

Däggdjur

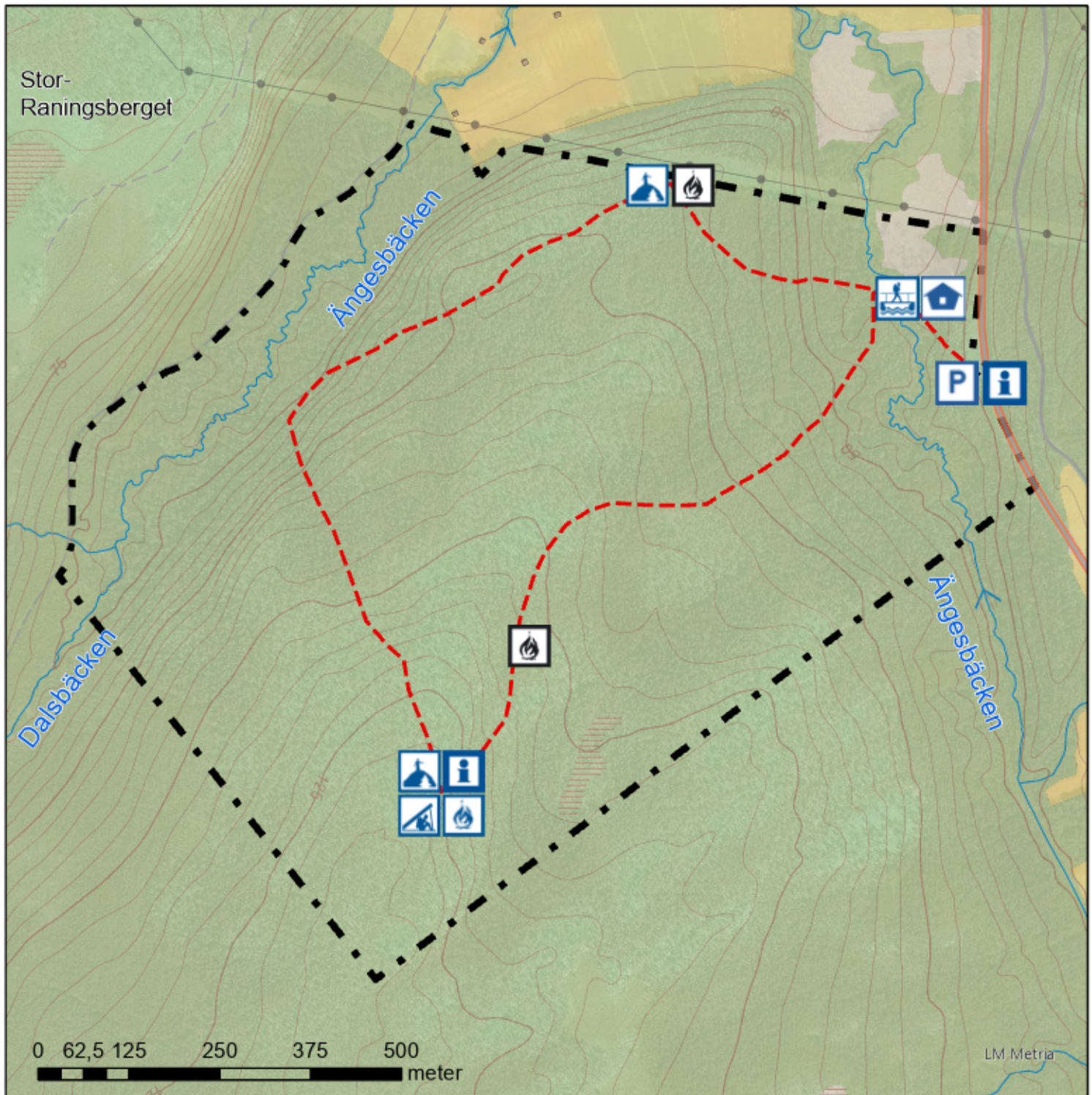
Vetenskapligt namn	Svenskt namn	Kategori
<i>Castor fiber</i>	Bäver	
<i>Lutra lutra</i>	Utter	NT
<i>Martes martes</i>	Mård	

Bilaga 2 till skötselplan för Hässningberget naturreservat i Umeå kommun dnr: 512-2667-2022

Skötselområden

- 1. Gran- och talldominerade barrskogar med fri utveckling
- 2. Lövrik grannaturskog med huvudsakligen fri utveckling, med möjlighet för lövgynnande åtgärder
- 3. Lövrik yngre barrskog med lövgynnande skötsel och möjlighet till hydrologisk restaurering

Bakgrundskartor © Lantmäteriet

Bilaga 3 till skötselplan för Hässningbergets naturreservat i Umeå kommun dnr: 512-2667-2022

Karta över anläggningar för friluftslivet som förvaltas av Länsstyrelsen

Information	Vindskydd
Parkering	Befintlig eldstad
Bro	Lämplig plats för eldstad
Utsiktsplats	Stig
Vedskjul	

Du kan överklaga beslutet hos regeringen

Om du inte är nöjd med Länsstyrelsens beslut, kan du skriftligen överklaga beslutet hos regeringen.

Hur överklagar jag beslutet?

Länsstyrelsen måste pröva att överklagandet har kommit in i rätt tid, innan det skickas vidare tillsammans med handlingarna i ärendet. Därför ska du lämna eller skicka din skriftliga överklagan till Länsstyrelsen Västerbotten antingen via e-post; vasterbotten@lansstyrelsen.se, eller med post; Länsstyrelsen Västerbotten, 901 86 Umeå.

Tiden för överklagande

Ditt överklagande måste ha kommit in till Länsstyrelsen **inom tre veckor** från den dag du fick del av beslutet. Du anses ha fått del av beslutet den dag det kungörs i ortstidning. Om det kommer in senare kan överklagandet inte prövas. I ditt överklagande kan du be att få ytterligare tid till att utveckla dina synpunkter och skälen till att du överklagar. Sedan är det regeringen som beslutar om tiden kan förlängas.

Parter som företräder det allmänna ska ha kommit in med sitt överklagande **inom tre veckor** från den dag då beslutet meddelades.

Ditt överklagande ska innehålla

- Vilket beslut som du överklagar, beslutets datum och diarienummer.
- Hur du vill att beslutet ska ändras.
- Varför du anser att Länsstyrelsens beslut är felaktigt.

Om du har handlingar som du anser stödjer din överklagan så bör du bifoga kopior på dessa. Kontakta Länsstyrelsen i förväg om du behöver bifoga filer som är större än 15 MB via e-post.

Ombud

Om du anlitar ett ombud som sköter överklagandet åt dig ska ombudet underteckna skrivelsen, bifoga en fullmakt i original från dig samt uppge sitt eget namn, adress och telefonnummer.

Behöver du veta mer?

Har du ytterligare frågor kan du kontakta Länsstyrelsen via e-post, eller via växeltelefonnummer. Ange diarienummer.